

9 NOVEMBER 2023

BALANS
GULPEN - WITTEM

Algemene politieke beschouwingen

Balans Gulpen-Wittem

RAADSLEDEN: RUUD VAN BREEMEN, WIEL DUIJZINGS, WIEN HENDRIKS

Voorzitter,

Tijdens deze algemene beschouwingen debatteren wij als fracties over hoofdpunten en plannen die worden gepland en/of uitgevoerd in 2024.

Balans Gulpen-Wittern zal op hoofdlijnen, zoals gebruikelijk, zijn visie kenbaar maken;

Als kleine gemeente met een fors aantal landelijke opgaven wordt het jaarlijks iedere keer moeilijker om een begroting zodanig op te stellen dan deze enerzijds sluitend is en anderzijds voldoet aan de verwachtingen van onze inwoners. Afgelopen jaar hebben wij ons kritisch uitgelaten over de speelruimte die wij hebben bij het vaststellen van de begroting. Ondanks dat het ook rondom het sociaal Domein gaat om veelal geormerkte gelden zullen wij vandaag een motie indienen waarbij wij ervan overtuigd zijn dat dit in het belang is van onze burgers en tevens helpend zal zijn in financieel opzicht.

Balans is daarom terughoudend met het aandragen van nieuwe plannen, maar wij zullen ons maximaal blijven inzetten voor onze burgers wetende dat onder andere veel accommodaties dringend behoefte hebben aan vernieuwing.

Kijkend naar het bestuur en de ambtelijke organisatie.

Als eerste willen we onze waardering uitspreken naar het college voor het oppakken en laten uitvoeren van een medewerkerstevredenheidsonderzoek. Op d.d. 05.10.2023 heeft u de gemeenteraad middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de bevindingen. Ondanks dat een gespecialiseerd bureau ondersteund heeft, is er veel tijd nodig geweest om ons summier) te informeren. Graag zouden wij meer inzicht krijgen in de data en vragen wij ons af of het gespecialiseerde bureau geen document heeft opgesteld dat aan de raad kenbaar gemaakt kan worden.

Graag een reactie van het college

Samenwerken

Voorzitter,

Balans is groot voorstander van samenwerken. In de begroting spreekt het college over het actief zoeken van samenwerking met (regionale) partners, die ons helpen onze dienstverlening te verbeteren (P.23). Daarnaast komt samenwerken ook terug op P. 38 waar het gaat over het grensoverschrijdende landschapspark en op P. 64 wanneer het gaat over het samenwerken met coöperaties om opgaven om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen.

Waarom samenwerken;

In Gulpen-Wittern lopen we tegen grens overstijgende problematieken aan. Uit het rapport van Berenschot, Rijksuniversiteit Groningen van d.d. 01.03.2023 (bron: <https://www.berenschot.nl/media/p01dfjsn/bre-onderzoek-zuid-limburg-1.pdf>) blijkt dat regionale samenwerking op de schaal van Zuid-Limburg complex en nodig is.

Echter blijkt dat de echte samenwerking achter blijft en dit wordt veroorzaakt door de mate waarin gesprekspartners regionale samenwerking op de schaal van de 16 Zuid-Limburgse gemeenten nodig vinden verschilt. De steun voor regionale samenwerking op de schaal van Zuid- Limburg wordt daarbij beïnvloed door gebrek aan een gedeeld gevoel van urgentie, gemeenschappelijk belang en, niet onbelangrijk, het onderling vertrouwen rondom deze opgaven.

Ook De Limburger schreef in juli 2022 al een artikel waarin staat omschreven dat er nergens in Nederland zo veel overlegorganen zijn als in Zuid-Limburg, maar dit leidt niet tot een sterkere regio.

Voorzitter,

Balans is van mening dat we meer samenwerkingsvormen moeten zoeken om het bestaansrecht en onze eigen identiteit te kunnen behouden. Kleine gemeenten staan al jaren onder druk. Van de ooit 647 gemeenten waren er op 1 januari 2023 nog 342 over (bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/52/aantal-gemeenten-daalt-tot-342-op-1-januari-2023>).

De druk vanuit het Rijk zal in financieel opzicht groter zal worden en, zoals in de beantwoording van de technische vragen is te lezen, zullen de gemeentelijke lasten voor de inwoners in Gulpen-Wittem naar de toekomst toe alsmäär blijven stijgen. Steeds meer taken, hoge ambities, terwijl de uitvoering en dienstverlening richting onze inwoners onder druk staan.

Samenwerken doen we al zoals de deelname aan de diverse gemeenschappelijke regelingen. Maar het aanpakken van grote opgaven, de handen ineenslaan om kosten te drukken gebeurt ons inziens te weinig. We hebben wel contact met onze buurgemeente maar problematiek samen aanpakken blijft achterwege en als we het proberen strandt het zoals bleek met Verantwoord op weg. Toch is ons inziens samenwerken met buurgemeenten van groot belang voor de ontwikkeling en verbetering van onze gemeente. Daarnaast is ook gebleken dat door het samenwerken een groot voordeel gehaald kan worden in efficiency en dus kostenbesparend is.

Op d.d. 07.11.2023 is er in de gemeente Valkenburg aan de Geul, unaniem een motie aangenomen om in gesprek te gaan met andere gemeenten in het Heuvelland ten aanzien van de gemeenschappelijke problemen.

Onze vraag aan het college is: Wat is uw standpunt omtrent de mogelijke toenadering van de gemeente Valkenburg aan de Geul? En als u hier positief tegenover staat, hoe denkt u hier invulling aan te gaan geven?

Onze vraag aan de overige fracties is: Staat u open, wanneer Gulpen-Wittem zal worden uitgenodigd, om in gesprek te gaan met de gemeente Valkenburg aan de Geul over samenwerking op gemeenschappelijke uitdagingen?
En hoe staat u er tegenover om ook andere gemeenten hierin te betrekken?

Voor nu is de regionale samenwerking een uitkomst, maar Balans is van mening dat we niet naïef moeten zijn en blijven denken dat wij altijd alles zelfstandig kunnen blijven oppakken. Het pleidooi over samenwerken betekend voor wat Betreft Balans, dat wij openstaan voor een gesprek wanneer deze vraag zal komen.

Veiligheid

Voor wat betreft Balans een jaarlijks thema. Hiermee blijven we het belang van het thema benoemen en blijven we aandacht vragen voor de zorgwekkende dekking van de Brandweer binnen onze gemeente. U heeft net als wij een uit juni 2012 daterend gemotiveerd verzoek tot onderzoek naar een nieuwe locatie in bezit. Ondertussen zijn we meer dan 11 jaar verder en we gaan nog steeds onderzoeken of er mogelijkheden zijn. In de beantwoording van de technische vragen schrijft u dat de verantwoordelijkheid bij de veiligheidsregio ligt. Echter is dat maar gedeeltelijk juist. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Dus wij als gemeenteraad zijn dus onder meer verantwoordelijk voor een adequate brandweezorg. Wij zien de toegezegde raadsinformatiebrief dan ook met belangstelling tegemoet.

Daarnaast zijn er aangaande handhaving nog forse opgaven. Het college heeft aangegeven met name excessen aan te pakken. Op dit gebied zullen wij ook het komende jaar extra aandacht aan geven.

Milieu

Voorzitter,

Tijdens de schriftelijke vragen hebben wij in onze volksvertegenwoordigende rol vragen gesteld over het intensiveren van de ledigingenfrequentie van de afvalcontainers in de zomerse periode van het jaar. Helaas hebben we in deze een politiek antwoord gekregen i.p.v. een technisch antwoord.

Wij leggen ook graag uit waarom wij dit belangrijk vinden. Inwoners maken zich zorgen omtrent het zwerfafval alsook de stankoverlast in de zomerse periode.

Uit de beantwoording lijkt er een invulling te komen dat men het afval onvoldoende zou scheiden.

Maar voorzitter,

Ondanks dat de collegeleden geen thuissituatie hebben waar kleine kinderen nog een luier dragen, betekend niet dat dit onderwerp niet speelt.

De simpele verwijzing naar het milieupark, is een redenatie waaruit is op te maken dat het college dit zelf ook niet hoeft te doen. Gaat u met een vuilniszak vol met luiers, 10 tot 15 minuten in de auto naar het milieupark?

Dus het feit dat er een technische oplossing voorhanden is, wil niet zeggen dat dit altijd haalbaar is. Wij willen graag dat onze jonge gezinnen in onze gemeente woonachtig blijven en daarin moeten we ook handelen en de visie gaan bijsturen.

Graag zouden we alsnog de vraag beantwoord zien, zodat mocht daar draagvlak voor zijn, wij als raad hierover in gesprek kunnen gaan en hierin keuzes kunnen maken.

Accommodaties

In de begroting lezen we dat de gemeente de noodzaak ziet van een ontmoetingsplek in welke vorm dan ook, voor een dorpskern te behouden.

Echter geeft het college ook aan dat dit in financieel opzicht voor tien dorpskernen niet haalbaar is. Om die reden is het van belang om bij investeringsvragen middels een businesscase de levensvatbaarheid aan te tonen. Hierin wordt o.a. gekeken naar de toekomstige exploitatie, de toekomstbestendigheid van gebruikers en beheerders en de mogelijkheden voor verduurzaming. Dit zal in een nieuw accommodatiebeleid dat we in de 2^e helft van 2024 kunnen verwachten opgesteld worden.

Balans zal dan zich sterk maken, en dus ook keuzes maken waaruit blijkt dat wij dit onderwerp enorm belangrijk vinden.

Daarnaast willen we aandacht vragen voor het volgende;

Balans heeft vernomen dat zolang het nieuwe accommodatiebeleid niet is vastgesteld bestaande initiatieven on hold zijn gezet. Hierbij doelend op het Wielderhoes en het Patronaat in Epen.

Voor de nieuwe accommodatie Nijswiller is de stichting al in een vergevorderd stadium en is vorige week de businesscase om de levensvatbaarheid aan te tonen naar de gemeente verstuurd. We vragen hierbij nogmaals aandacht voor het temporiseren en het slagen van dit project. Mogelijk kan dit project worden gezien als pilot voor het nieuwe accommodatiebeleid.

Omtrent de ontwikkeling rondom het Sophianum in Nijswiller wachten we nadere informatie, welke wij in december 2023 verwachten, met spanning af.

Sport & Cultuur

Eerder diende Balans een motie in m.b.t. "Deelname volwassenfonds sport en cultuur". Graag ontvangen wij reactie van het college in hoeverre hier in het afgelopen jaar en in 2024 invulling aan is gegeven en zal worden gegeven.

Daarnaast willen wij nogmaals benadrukken dat het verenigingsleven en de huisvesting van het verenigingsleven cruciaal is. Enkel druk maken om de kosten en de verenigingen niet ondersteunen is in onze optiek op de lange termijn veel duurder. Wat betekent het wanneer verenigingen ermee stoppen? Wat betekent het wanneer er nog meer aandacht dient te

komen voor eenzaamheid? Wat betekent het wanneer de samenhang in een kern verloren gaat? Wat betekent het wanneer de kinderen minder gaan sporten? Wat betekent het wanneer de kinderen minder sociale contacten ervaren? Wat betekent dit voor de druk op het sociaal domein?

Voorzitter,

Ik durft te stellen dat wanneer de verenigingen verder teruglopen, dat dit een forse impact zal hebben op onze samenleving, op de leefbaarheid van onze kernen en ook op het sociaal domein.

Graag uw reactie op bovenstaande.

Daarnaast willen wij u vragen naar een reactie omtrent de ontwikkelingen rondom SV Geuldal. Jarenlang (8 jaar) probeert de vereniging in contact te komen en is van het kastje naar de muur gestuurd. De raad heeft in juli 2018 een unanieme motie ingediend om te komen tot een oplossing en het opstellen van beleid. Het is uitermate teleurstellend dat we tot op heden nog steeds de mogelijkheden zijn aan het onderzoeken.

Dit proces vraagt dringend om een evaluatie, maar eerst moet er op korte termijn een oplossing komen. Onze vraag aan het college, binnen welke termijn komt er nu echt een concrete oplossing waar inwoners, leden en het bestuur van de vereniging op kunnen vertrouwen?

We leggen hierbij ook de link naar de oproep van Valkenburg om te praten over samenwerking; dit kan een goede testcase zijn.

Sociaal domein.

Het sociaal Domein is sinds jaar en dag het onderdeel dat het meeste drukt op de begroting. De kosten binnen het sociaal domein zijn de afgelopen jaren gestegen en grip op deze kosten was en is zeer wenselijk. Alles waarin we altijd oog hebben voor de menselijke maat.

Balans diende eerder moties over de tandartskosten bij mensen met schulden en het aansluiten van het volwassenfonds sport en cultuur.

Graag horen we van de wethouder naar de stand van zaken betreffende deze moties.

Teleurstellend zijn echter de ontwikkelingen binnen de ASD (adviesraad sociaal domein) in Gulpen-Wittem. Uiteenlopende verhalen en een zeer complex dossier verder, staan we nu zonder ASD die de raad voorheen altijd heeft voorzien zeer waardevolle tips en adviezen. De wethouder heeft uitgesproken nu de informatie te gaan ophalen bij de inwoners. Wij vragen aan de wethouder op welke manier hij dit gaat doen, op welke manier hij de input van de inwoners zal meenemen in de raadsvoorstellen en ten slotte of er niet toch een verzoeningspoging mogelijk is. Meningsverschillen, verschil in visie, en een kritische blik zorgden in onze optiek dat het de kwaliteit ten goede kwam.

O.a. De Paus Franciscusgroep is onmisbaar geworden. Wij blijven al deze initiatieven toejuichen en verwachten dat de gemeente hierin een actieve rol blijft vervullen. In eerdere infosessies zijn verbeterpunten aangedragen.

Graag vernemen we van de wethouder of men nog actief aan de slag is gegaan en op welke manier de gemeente deze initiatieven duurzaam wil borgen binnen Gulpen-Wittem.

Balans blijft aandacht vragen voor de kwetsbare inwoners waarbij de vindbaarheid van voorzieningen cruciaal is. Balans heeft al eerder aandacht gevraagd voor een verwijzing op de website naar www.samenvoorallekinderen.nl, maar dit heeft niet geleid tot een verandering. Is de wethouder voornemens om de vindbaarheid van voorzieningen nogmaals onder de loep te nemen en waar nodig en mogelijkheden verbeteringen door te voeren?

Motie Buurtgezinnen

Balans is van mening dat we door de inzet van Buurtgezinnen hulpvragen/problemen in een vroeg stadium kunnen oppakken en duurzaam kunnen borgen. Dit door een steungezin te koppelen aan een overbelast vraaggezin. Los van de mogelijke besparingen staat de mens centraal, past dit uitstekend in het kader van het normaliseren en is Buurtgezinnen in vele gemeenten in Nederland al erg succesvol gebleken.

Balans roept samen met de Fractie Franssen, het college op om deze mogelijkheid te onderzoeken en wanneer de verkenning positief is verlopen Buurtgezinnen een plek te geven binnen het bestaande aanbod en hierover duidelijk te communiceren naar de inwoners.

Toerisme en mobiliteit

Voor Gulpen-Wittern is het toerisme van cruciaal belang. Met andere woorden, we kunnen niet zonder ons toerisme, maar moeten het ook leefbaar houden voor onze eigen inwoners. Deze balans is vaak moeilijk te vinden. Het afgelopen jaar hebben we moeten besluiten dat team heuvelland, waarbij een integrale aanpak en grensoverstijgend werd nagedacht over besluiten om de verkeersdrukte beheersbaar te krijgen, geen draagvlak meer had onder de bewoners. Er was behoefte aan oplossingen en zijn gaan sturen op het uitvoeren van lokale projecten integraal met het uitvoeringsprogramma Mobiliteit, waarbij we gevraagd hebben voor extra aandacht rondom de stille gebieden.

Balans is daarnaast van mening dat het college de snelle, kleine & effectieve aanpassingen zoals het toevoegen van "Smileys" onvoldoende heeft opgepakt.

Maar voorzitter,

Als kleine gemeente staan we voor een grote opgave. De motie van Doe'22, daar kunnen wij ons in grote lijnen vinden.

Wij roepen daarom het college op om te komen tot één brondocument voor het mobiliteitsbeleid door enerzijds, alle moties, toezeggingen en rapportages en adviezen erin te integreren, anderzijds mogelijk achterhaalde beleidslijnen te verwijderen.

Dit brondocument in Q2 2024 aan de raad te presenteren en bij deze presentatie concrete handvaten aan te reiken.

Wittern Allee

Voorzitter,

Op 6 november 2008 diende mijn vader Peter van Breemen namens Balans een motie in voor de aanleg van een veilige fietsvoorziening van de Provinciale weg Wijre-Wittern. Een zaadje was geplant en vervolgens zijn er sinds 2012 verschillende mogelijkheden onderzocht om de fietsveiligheid van de Wittern Allee te verbeteren.

Vanaf 2020 is er samen met de provincie Limburg gewerkt aan een nieuw voorstel en op 5 september 2023 hebben beide partijen (Provinciale Staten en het college van Gulpen-Wittern) ingestemd met een voorkeursvariant van het fietspad.

Bij het vaststellen van de begroting 2024 gaan we ook akkoord met de kredietverstrekking van € 3,9 miljoen euro voor onze gemeente een fors bedrag, de provincie draagt € 15,33 miljoen bij aan dit project en provinciale staten hebben dit onlangs goedgekeurd.

Tijdens de commissievergadering van 2 november jl. hebben diverse omwonenden van de Wittern Allee hun zorgen geuit over de plannen.

Balans vraagt aandacht voor de zorgen welke de buurtbewoners kenbaar hebben gemaakt om deze waar mogelijk nog mee te nemen bij de verdere uitwerking van het project.

Het gaat in deze dan om:

- De bereikbaarheid en zichtbaarheid (horeca)ondernemers;
- De bereikbaarheid van Dhr. Roijen, die op zijn erf kan blijven rijden met grote landbouwmachines;
- & de bereikbaarheid voor bewoners aan de Wittern Allee;

Balans kan zich vinden in de variant van het vrijliggend fietspad, die verder van de weg afligt. Een tal van technische bureaus hebben zich gebogen over deze opgave en dit is het uiteindelijke voorstel geworden. Al met al hopen we dat na realisatie van het project, de meningen worden bijgesteld en het voornaamste dat de fietsveiligheid van de Wittemer Allee is verbeterd.

Toeristenbelasting

Helaas moeten we in deze erkennen dat wij, als gevolg van torenhoge inflatie door ontwikkelingen op het wereldtoneel, niet kunnen vasthouden aan de afspraak in het coalitieakkoord om de toeristenbelasting niet abrupt te verhogen.

Daarbij heeft het college aangegeven in lijn te willen lopen met omliggende gemeenten.

Mede op basis van het advies van Hiswa-Recron stellen wij voor om te differentiëren. Zoals reeds kenbaar gemaakt betekent het niet verhogen van deze belasting een verhoging van de lasten van onze eigen inwoners of ambities moeten worden bijgesteld.

Landbouw

Balans is voorstander om boerenactiviteiten te behouden in Gulpen-Wittem. Immers elke kern van onze gemeente vindt zijn oorsprong in het ontginnen van het land. Eeuwenlang was de economie gestoeld op boerenbedrijven, en heeft de agrarische sector ons unieke landschap vormgegeven. Een landschap dat jaarlijks door miljoenen bezoekers wordt gewaardeerd en ons vandaag, juist door inzet van de boer, welvaart brengt.

Helaas staan de boerenbedrijven onder zware druk. Enerzijds vanwege milieumaatregelen en anderzijds door een kleine groep inwoners die hier zijn komen wonen met de gedachte dat hier uitsluitend rust en natuur is en boerenbedrijven willen verbannen. Balans staat achter de boeren maar beseft ook dat er een transitie nodig is.

Volkshuisvesting

Voorzitter,

Het afgelopen jaar hebben we het initiatief genomen om de starterslening te verruimen en deze keer was het mevr. Van der Laan die al snel op de ontwikkelingen binnen de provincie inspeelde. We erkennen de problemen op de woningmarkt. De betaalbaarheid is een groot probleem. Wij kunnen de motie om de Starterlening aan te passen dan ook zeker steunen, maar willen wel een opmerking plaatsen dat mensen zich goed moeten realiseren dat het betaalbaar blijft, ook wanneer het in financieel opzicht een keer tegenzit.

Met het schaamrood op de kaken is er in Mechelen nog geen duidelijkheid rondom het CPO en vragen opnieuw aan het college binnen welk tijdspad het college duidelijkheid kan verschaffen in het CPO-project, en welke rol de gemeente hierin bereid is te nemen?

Tenslotte uit Balans zijn zorgen over het aantal statushouders die geplaatst moeten worden. Balans Gulpen-Wittem is niet tegen het plaatsen van statushouders, maar is wel van mening dat er grenzen zijn aan hetgeen onze kleine gemeente aankan. Daar waar opvang vroeger een incidenteel iets was is dit afgelopen jaren een continu en welhaast vanzelfsprekend proces geworden. Het moet niet zo zijn dat jongeren die hier geboren en getogen zijn, moeten vertrekken omdat statushouders voorrang krijgen. Daarnaast maken wij ons ook zorgen over de besluiten van het Rijk omtrent de opvang van Oekraïners. Los van het feit dat wij hierin onze verantwoordelijkheid moeten nemen, moet dit wel binnen de proporties blijven van hetgeen wij als Gulpen-Wittem aankunnen.

Hoe kijkt de wethouder tegen deze situatie aan op dit moment en naar de toekomst toe?

Daarnaast blijkt steeds weer dat er een spanningsveld bestaat tussen woonwensen en vastgesteld beleid door onszelf maar met name door de Provincie. Er zijn diverse voorbeelden te noemen waarbij bedrijfspanden en bedrijfslocaties niet ontwikkeld kunnen worden tot wooneenheden omdat het beleid dit niet toelaat. Hierdoor blijven panden leegstaan of missen we kansen doordat te koop staande bedrijven die eigenlijk niet op de juiste plaats gevestigd zijn (bijv. de kippenboerderij in Reijmerstok) gecontinueerd worden. Voor Balans zal dit een groot thema worden bij het in 2024 op te stellen nieuw volkshuisvestings- c.q. woonbeleid.

Binnen het volkshuisvesting plaatsen wij ook de analyse van de invoering van de omgevingswet zoals op blz. 87/88 van de begroting staat. Hier is te lezen dat uit een analyse blijkt dat a.g.v. van de invoering van de omgevingswet de inkomsten van de legeskosten voor vergunningen e.d. met een factor drie stijgen. Opmerkelijk daarbij is dat er ook nog eens gekozen is voor een doorrekening van 'slechts' 76% van de kosten.

Vraag aan het College: Is het een juiste conclusie dat de invoering van de omgevingswet waarschijnlijk leidt tot veel hogere legeskosten voor onze inwoners en ondernemers en dus de dupe zijn van een wet welke als 'eenvoudig en makkelijk' bestempeld wordt?

En indien onze conclusie de juiste is waardoor bouwen nog duurder wordt: Gaat Gulpen-Wittern hiertegen protesteren bij het Rijk en verzoeken deze totaal uit zijn voegen gegroeide 'vereenvoudiging' op te schorten?

Dank voor uw aandacht,

Fractie Balans Gulpen-Wittern